

JUOZAS BULAVAS

Teisininkas, Lietuvos teisės istorikas, Lietuvos valstybės ir visuomenės veikėjas, 1992–1996 m. kadencijos Lietuvos Respublikos Seimo narys.

Gimė 1909 m. sausio 12 d. Gintuose, Juodupės vlsčs., Rokiškio r. Mirė 1995 m. liepos 20 d. Vilniuje, palaidotas Antakalnio kapinėse.

J. Bulavas 1927 m. baigė Rokiškio gimnaziją. Tais pačiais metais jis įstojo į Vytauto Didžiojo universiteto Teisių fakulteto Teisės skyrių, kurį baigė 1931 m., 1932 m. baigė Ekonomikos skyrių, tačiau diplomą dėl dalyvavimo politinėje veikloje gavo tik 1940 m. 1932–1938 m. buvo nelegalios antifašistinės spaudos bendradarbis ir redaktorius. Nepatenkintas tautininkų autoritariniu režimu 1931 įstojo į Lietuvos komunistų partiją, bendradarbiavo pagrindinėje komunistinėje spaudoje, 1932 m. žurnalo „Darbininkų jaunimas“ redaktorius. 1938 m. pašalintas iš partijos, nes nepritarė dogminėms nuostatoms.

1932–1933 m. žinias gilino Berlyno universitete. 1938–1940 m. Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų sąjungos „Lietūkis“ poskyrio vedėjas. 1940 m. LSSRt eisingumo ministerijos juriskonsultas. 1940 m. rugsėjo mėn. paskirtas Vilniaus universiteto Teisės mokslų fakulteto Darbo ir ūkio teisės katedros docentu, o lapkričio mėn. – Vilniaus universiteto prorektoriumi mokslo ir studijų reikalams. 1941 m. pabaigoje jam suteiktas mokslų kandidato laipsnis ir profesoriaus vardas. Skaitė valstybinės teisės kursą.

Vokiečių okupacijos metais J. Bulavas, kaip ir daugelis kitų, buvo pašalintas iš universiteto. 1942–1943 m. mokytojavo Utenos ir Rokiškio gimnazijose. 1944 m. grįžo į Vilniaus universitetą, Teisės mokslų fakulteto docentas, Valstybinės teisės katedros vedėjas. Skaitė užsienio šalių valstybinės teisės kursą. Greta pedagoginio ir mokslinio darbo ėjo 1944–1945 m. LSSR Valstybinės plano komisijos pirmininko pavaduotojo pareigas. 1944–1958 m. – VU Teisės fakulteto katedros vedėjas.

1945–1946 m. – Mokslų akademijos (MA) Organizacinio komiteto generalinis sekretorius.
1946–1952 m. – MA Teisės instituto direktorius

1948 m. apgynė istorijos mokslų kandidato disertaciją „Buržuazinis tautos atstovavimas Lietuvoje“. 1956 m. Juozui Bulavui suteiktas profesoriaus vardas.

1948–1957 m. – „Žinijos“ draugijos pirmininko pavaduotojas. 1950–1954 m. Vilniaus miesto tarybos deputatas. 1950–1954 m. – Aukštųjų mokyklų ir mokslo įstaigų darbuotojų profesinės sąjungos respublikinio komiteto pirmininkas. 1952 m. įstojo į SSKP. 1956–1958 m. paskirtas Vilniaus universiteto rektoriumi ir Teisės fakulteto Valstybinės teisės katedros vedėju. Juozas Bulavas, būdamas rektorius, gerokai sulietuvino universiteto dėstytojų sudėtį, priešinosi Alma Mater rusinimui, išlaikė svarbiausioje šalies aukštojoje mokykloje lietuvišką dvasią, deja, už tai buvo atleistas iš rektoriaus pareigų, 1959 m. pašalintas iš SSKP.

1953 m. išrinktas Mokslų akademijos nariu korespondentu. 1953–1956 m. – MA Ekonomikos instituto direktorius. 1959–1968 m. MA Ekonomikos instituto vyr. mokslinis bendradarbis. 1969–1973 m. MA Istorijos instituto Teisės sektoriaus vadovas. 1974 m. – MA Ekonomikos instituto Politinės ekonomijos ir liaudies ūkio istorijos sektoriaus vyr. mokslinis bendradarbis. 1979–1981 m. – MA Filosofijos, sociologijos ir teisės instituto Teisės sektoriaus (skyriaus) vyr. mokslinis bendradarbis. 1990 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskirta personalinė pensija už nuopelnus Lietuvos mokslui ir kultūrai, reikšmingą visuomeninę veiklą.

1988–1990 m. Sąjūdžio dalyvis, dalyvavo įkuriant Lietuvos persitvarkymo Sąjūdį. 1988 m. birželio 3 d. jis buvo išrinktas Inicijatyvinės grupės nariu, o pirmajame Sąjūdžio suvažiavime – Seimo nariu. J. Bulavas kaip konstitucinės teisės specialistas rūpinosi įvairių Sąjūdžio teisinių dokumentų rengimu. Sąjūdžio buvo deleguotas į Vyriausiąją rinkimų komisiją, 1989–1991 m. buvo jos pirmininku. 1990 m. kovo 10 d. J. Bulavas, kaip Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas, pradėjo naujai išrinktos Aukščiausiosios Tarybos pirmąją sesiją, kuri kovo 11 d. paskelbė Nepriklausomos valstybės atkūrimo aktą.

Nemenkas jo nuopelnas, kad Lietuvos MA įsitraukė į Lietuvos atgimimo procesą. Jo iniciatyva 1990–1991 m. rengtas Lietuvos Respublikos Konstitucijos projektas, kuris vėliau tapo Lietuvos Respublikos Laikinojo pagrindinio įstatymo pamatu. Nuo 1991 m. Lietuvos demokratinės darbo partijos (LDDP) narys. 1992–1995 m. Lietuvos Respublikos Seimo narys. (priklausė LDDP frakcijai). 1992 m. lapkričio 25 d. kaip vyriausias amžiumi Seimo narys pirmininkavo pirmajam Seimo posėdžiui.

Nuo 1945 m. dirbo Mokslų akademijoje vadovo, mokslinį ir mokslo organizavimo darbą. Vadovavo 8 aspirantų disertacijoms. Parengė spaudai keletą stambių monografijų bei daug mažesnių darbų. Remdamasis sovietinės ideologijos nuostatomis parašė monografijas: „Tautos atstovavimo falsifikavimas buržuazinėje Lietuvoje“ (1949), „Lietuvos darbo valstiečių ekonominė padėtis fašistinės valdžios metais“ (1955), „Rinkimai ir „tautos atstovavimas“ buržuazinėje Lietuvoje“ (1956), „Vilniaus universitetas“ (1956, Levas Vladimirovas, Konstantinas Jablonskis,

Juozas Jurginis, Juozas Bulavas), „Buržuazinių valstybių formos ir režimai“ (1968), „Buržuazinių valstybių konstituciniai institutai“ (1968), „Lietuvos TRS teisingumo organizacija ir valdymas (1940–1967 m.)“ (1968), „Vokiškųjų fašistų okupacinis Lietuvos valdymas (1941–1944 m.)“ (1969), „Lietuvos buržuazinės Laikinosios vyriausybės susidarymas ir veikla kuriant valstybės aparatą“ (1972). „Teisinė gamtos apsauga Tarybų Lietuvoje: straipsnių rinkinys“ (1984).

J. Bulavas 1994 m. apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi. Po mirties, 2010 m. atminimo medalis – Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui 20 metų.

2009 m. Vilniaus universitetas surengė minėjimą ir parodą „Žymiam valstybės veikėjui Juozui Bulavui – 100 metų“.

2012 m. spalio 9 d. Vilniaus universiteto Didžiajame kieme iškilmingai atidengtos paminklinės lentos VU rektoriams Juozui Bulavui, Jonui Kubiliui ir Rolandui Pavilioniui.

Daug informacijos apie J. Bulavą pateikta Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos tinklalapyje

<http://senas.lnb.lt/lnb/selectPage.do?docLocator=75DBF137EDD811DD8711746164617373&inlanguage=lt>

Akad. J. Bulavo bibliotekos knygų kolekcija yra Lietuvos nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje. Joje per 640 pavadinimų knygų, tarp jų daug retų leidinių. Knygų rinkinys yra įdomus ir naudingas teisės teorijos, teisės istorijos specialistams, J. Bulavo asmeninė biblioteka yra griežtos teminės struktūros. Dalis knygų yra autografuotos. Pats J. Bulavas yra palikęs savo autografą ant daugiau nei 70 bibliotekos knygų. Nacionalinės bibliotekos Informacijos centro Teisės skaityklos fondas pasipildė tikrai vertinga ir reikšminga teisės mokslui kolekcija.

<http://senas.lnb.lt/lnb/selectPage.do?docLocator=11AEAC0CF42511DD8711746164617373&inlanguage=lt&pathId=143>

1989-06-17 laidoje teisininko akademiko buvusio Vilniaus universiteto rektoriaus LR Seimo nario Juozo Bulavo prisiminimai. Laidos autorė Nijolė Baužytė.

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/12915/keliai-ir-kryzkeles-juozas-bulavas>

Parengė LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus mokslinė sekretorė Aurika Bagdonavičienė.

Naudoti šaltiniai:

1. Asmens byla, LMA archyvas.
2. LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus archyvinė medžiaga.
3. https://lt.wikipedia.org/wiki/Juozas_Bulavas <https://www.vle.lt/Straipsnis/Juozas-Bulavas-58485>
4. http://www3.lrs.lt/docs3/kad2/w5_lrs.seimo_narys-p_asm_id=46&p_int_tv_id=784&p_kalb_id=1&p_kade_id=2.htm
5. <https://biblioteka.vu.lt/naujienos/parodos/mokslininkui-pedagogui-visuomenes-veikejui-juozui-bulavui-100>

Nuotrauka <https://www.vle.lt/Straipsnis/Juozas-Bulavas-58485>